

R1

Ison linnanpihan kaivaukset kesällä 1966. Liisa Erikäinen

Ison linnanpihan kaivaukset kesällä 1966

Ison linnanpihan kaivauksissa jatkettiin aluksi edellisenä kesänä aloitettua tiilimurska- ym. kerroksen poistoa pihan itäosan mukulakiveyksen päältä. Pihalta poistettiin myös edellisen kesän koeojista kertyneitä maita. Myöhemmässä vaiheessa kaivettiin pihan länsiosaa rakennus P:n edustalta, samoin koko Eteläpatterin eteläsivustan edustaa sekä Pohjoispatterin edustaa. Pihalle kaivettiin lisäksi itä-länsisuuntainen koeoja pihan eteläosaan sekä uusi lämpökanavan kaivanto, Eteläpatterista R 102:n länsipuolitse kasarmin kaakkoiskulmaan. Itä-länsisuuntaista koeojaa jouduttiin laajentamaan itäosassa pohjoiseen ja etelään esilletulleen muurin esillesaamiseksi. Pihakiveys poistettiin, paitsi Itäpatterin edustalta, samoin maata lähes koko pihan alueelta tasoon, josta uuden kiveyksen pohjustaminen aloitetaan.

Pihan itäosa:

Pihan itäosassa, rakennuksen pohja R 102:sta itään n. 540 cm matkalla olivat maakerrokset seuraavat: v. -65 pihapinnasta venäläisaikaiseen mukulakiveykseen: 10 cm multaa, (pintakerrokset, ks. v. -65 kaivauskertomusta), 6,7 cm tiilimurskaa, 10-14 cm tummaa kulttuurimaata, 12 cm tiilimurskaa. Paikoin oli tiilimurskan alla 1 cm ohut kerros kulttuurimaata pihakiveyksen päällä. Löytynyt raha vuodelta 1731.

Rakennuksen pohja R 102:n ja Eteläpatterin välisellä alueella oli mukulakiveyksen päällä pääasiassa samat kerrokset kuin edellä: mukulakiveyksen päällä oli parin cm kerros kulttuurimaata, sen ja osittain kivien päällä tiilimurskakerros, jossa runsaasti hiekkää seassa. Tiilimurskakerros ulottui n. 2,5 - 3 m päähän

etelään rak. R 102:n pohjasta. Paikoin kulttuurikerroksen päällä oli n. 10 cm hiesua. Kulttuurikerros ulottui Eteläpatteriin asti tasolla +81.00 + 80.80 ja Paksun bastionin läntisen kaariaukon länsipuolella tasolla +80.43. Tiilikerroksen päällä oli kellertävä hiekkakerros, n. 10 cm paksu. Hiekkakerros ei ulottunut aivan R 102:een asti. Hiekkakerroksen päällä olivat pintakerrokset (savi + tiilim. + multa). Ylin tiilimurskakerros ulottui Eteläpatteriin asti hiekkakerroksen yläpuolella, välillä katkeillen. Hiekkakerroksesta (todenn^{köisesti} yläpinnasta, taso + 81.27) löytyi raha vuodelta 1758. MUKULAKIVEYS, KTS KUVA 1

Eteläpatterin itäosan edustalla olleen rakennuksen pohjan kohdalla mukulakiveys päättyi suoraviivaisesti rakennuksen pohjoisseinään, eli 820 cm:n päähän Eteläpatterista. Pintakerrosten (turve, multa, ym.) alla rakennuksen pohjan alueella oli laastia ja kivimurskaa (kiilakiviä ym.) sisältävä kerros, joka Eteläpatterin vieressä oli 60 cm paksu. Kerros oheni pohjoiseen olleen rakennuksen pohjan oletetun pohjoisreunan kohdalla n. 30 cm. Rakennuksen pohjan länsipuolella oli edellä selostettu hiekkakerros. Laasti ja kivimurskakerroksen alla oli samoin edellä selostettu kulttuurikerros.

Paksun bastionin läntisen kaariaukon länsipielestä pohjoiseen tuli esille muuria, joka oli enää pääasiassa vain yhden kivivarvin korkuista. Muurin pituus oli 5 m, leveys 35 - 45cm. Sen itäreuna oli suhteellisen suora, länsireunaa oli todennäköisesti purettu. Kivien yläpinta oli tasoilla +80.55 - +80.89. (Kuva 2, valok. 1212, 1213) Kivien väleissä ei ollut laastia juuri nimeksikään. Muurin jäännökset olivat suoraankulttuurimaan (täytemaan) päällä. Todennäköisesti rakennuksen pohjan pohjoismuurista oli jäännös linjalla, johon pihakiveys päättyi. Kivet alkoivat n. 6,70 m päässä Paksun bastionin portaista ja niitä oli 2 m:n matkalla.

Kivien väleissä oli paikoin laastia. Kiviä oli vain 1 - 2 varvin korkeudelta ja yhden varvin leveydeltä. Niiden alla oli kulttuurimaa- sekä hiesukerroksia, sekä tasolta +80.15 alkaen pohjois-eteläsuuntainen muuri. (kuva 2, 3 ,leikkaus B-B, valok.1242, 1248). Pohjois eteläsuuntaisen kivijalan itäpuolella oli jäännös kaarevasta "muurista", jonka kivet olivat suoraa kulttuurimaan päällä. Muurin yläpinta oli tasolla +79.91 - +80.14. Kivet olivat melko irrallisia. Niitä oli n. 2,5 m:n matkalla (kuva 2 ,valok 1246, alareuna). Muurin jäännöksen leveys oli vain yksi kivivarvi.

R 102:n länsipuolella, n. 6 m:n levyisellä alueella länteen oli pintakerroksen alla kulttuurimaan yläreuna tasolla +81.20. Kerroksen paksuus oli 1 - 3 cm. Paikoin sitä ei ollut juuri ollenkaan, paikoin taas n. 10 cm syvinä kasautumina. Alueella oli myös suhteellisen tasaista laastipintaa, jonka yläpinta oli tasolla +81.15. Laastipinta ei ollut yhtenäinen. Alueella oli myös jätteitä mukulakiveyksestä (kuva 4 ,valok.1221, 1240). Laastin paksuus oli 3 - 5 cm. Sen alla oli pari senttimetriä kulttuurimaata sekä tämän alla luonnonmaa. Laastipinta oli todennäköisesti samaa laastia kuin ~~tämän~~^{tammen} pohjoispuolella olevalla alueella. R 102:n pohjoispuolella mullan ja hiekansekaisen pintakerros oli 6,- 9 cm paksu. Sen alla oli 10 - 15 cm hietaa-hiesua, sekä tämän alla paikoin kulttuurimaata. Näyttämön edustalta R 102:n itäsivun linjan itäpuolelta tuli esille laattakivipintaa, joka todennäköisesti on vanhaa pihapintaa, tasolta +80.69 - +80.77. (kuva 5 , valok. 1245). N 570 cm päässä portaista R 101 itään oli hiesu/hietakerroksen paksuus 15 cm. Sen alla oli hiekansekaista tummaa kulttuurimaata 28 cm. Seassa oli tiilenpaloja, luita, laastia ja pieniä kiviä. Aivan R 102:n pohjoispuurin vieressä, sen itäosassa, hiesukerroksen paksuus oli 15 cm ja kulttuurimaan paksuus 2-6 cm. Kulttuurimaan alla oli luonnonmaa (vihertävän ruskea hiesu).

Pihan itäosan itä-länsisuuntainen koekaivanto:

Kaivanto tuli sijaitsemaan pihan eteläosassa siten että sen pohjoisreuna kulki pitkin pihakiveyksen eteläreunaa. Kivannossa oli tasolla + 80.89 - + 80.94 osittain tasaista laattakivipintaa, katkelmallisena n. 24 m:n päässä Paksun bastionin portaista. (kuva 6, valok 1243). Suurin osa pohjaan (kuva 6) piirretyistä kivistä oli vain röykkiöitä.

Noin 9 m päästä Paksun bastionin portaista alkoi kaivannossa syvänekohta, vallihautamainen muodostelma joka oli kaivettu luonnonmaahan. Sen leveys oli 9,5 m. Syväne oli pohjois-eteläsuuntainen. Sen itäreunalla oli kaivauksissa esiintynyt pohjois-eteläsuuntainen muuri, jota kohti luonnonmaa nousi. "Vallihaudan" länsisivulla luonnonmaa nousi aluksi loivasti mutta reunakohdassa melko jyrkästi tasoon + 80.40. Itäreunan muurin nykyinen yläpinta (muurista oli jäljellä vain pari kivivarvia) oli tasolla + 80.15. "Vallihaudan" syvin kohta oli tasolla + 78.80. (Ei tod. mää. luonnonmaa) Syvänteen täytti melko paksu kulttuuri- ja täyttemaakerros, jota 100-140 cm päässä toisistaan olevat kivistä röykkiöt katkoivat. (maa-leikkaus, kuva 3, B-B). Röykkiöitä ei ole ladottu eikä niissä ollut laastia. Syvänteessä oli alimmaisten kerrosten luonnonmaa-hieta päällä em. kulttuurikerros, sen päällä keltainen hiekka paikoin hiekansekainen tiilimurska/laastikerros (länsiosaa). Näiden päällä tummahkoa maata (multaa, hiekkaa) ja tämän päällä tiilimurska-laastikerros. Syvänteen itäosan päällä oli lisäksi venäläistä pihan kiveystä.

Koeojan ^{eteläosalla} ~~itäsivulla~~ jatkuivat samat kivistä röykkiöt kuin pohjoisivulla, kuitenkin hieman pienempinä. (kuvat, valok. 1241-1244).

Itä-länsisuuntaisen kaivannon poikki kulkeva pohjois-eteläsuuntainen muuri:

Muurin etäisyyden Baksun bastionin portaista oli 7.30 m, itäpatterista n. 10 m. Sen ~~pohjoispuolelta~~^{eteläpuolelta} alkukohta on vielä epäselvä, joka tapauksessa se ei alkanut heti Eteläpatterin muurista. Samoin muurin reunat itä-länsisuuntaiseen kaivannon pohjoisreunaan asti olivat hyvin epäselvät. Kiviä peitti paksu laasti joka ulottui varsinkin länsireunalla yli muurin oletetun leveyden. (kuva 2, 3, maaleikkaus, valok.). Kaivannon pohjoispulella muurin reunat sitävastoin olivat selvät. Muurin leveys oli 150-165 cm. 16,70 m päässä Eteläpatterista muuri kääntyi suorakulmaisesti itään, ~~mutta jatkui myös pohjoiseen~~. Muurista oli jäljellä enää vain pari kivivarvia. Yläpinta oli tasoilla + 80.12 - + 80.29. Luonnonmaa alkoi heti muurin itäsivun alareunalta. Länsisivulla kulttuurimaa ulottui syvemmälle. Muurin päällä oli kerros kulttuurimaata, josta löytyi mm. hopearaha (). Pohjoisempana, n. 6 m päässä koe-kaivannosta kulttuurimaa oli muuttunut hyvin tummaksi (palkutta?) seassa oli vaaleita hiekkajuovia. Kulttuurikerroksen paksuus oli täällöin 20-32 cm. Kerroksen päällä oli n. 30 cm kiekansekaista kulttuurimaata, jossa oli luita ja tiilimurskaa. Etelämpänä po. kerros muuttui pääasiassa maatonutta laastia sisältäväksi. Muurin länsireunan edustalta löytyi suurehkoja tiiliä, 28 x 12 x 8,5 cm, ? x 14,5 x 8 cm. (kuva , valok. 1246-1248.).

Uusi lämpökanavan kaivanto: Koska edellisenä kesänä kaivettu lämpökanava kulki pihan keskeltä esiintulleeseen rakennuksen pohjan poikki jouduttiin kaivamaan uusi lämpökanava tämän länsipuolelle. Kanavan ulostulo lämpökeskukselta tuli olemaan entinen. Tästä eteenpäin kanava kulki n. 3,5 m Eteläpatterin reunustaa pitkin länteen, minkä jälkeen se kääntyi melkein suorakulmaisesti pihan yli karsmin kaakkoisnurkkaa kohden. Kaivannon leveys oli n. 2 m.

Eteläpatterin suuntaisella osalla kaivantoa oli luonnonmaan yläpinta kaivannon pohjoissivulla, kanavan ulostulon itäreunassa tasolla + 77.40, länsireunassa tasolla + 77.64. Tästä luonnonmaan yläpinta alkoi jyrkästi nousta länteen tasolle + 79.47. Tästä se jälleen hieman laskee ollen kohdassa missä kanava kääntyy pohjoiseen tasolla + 79.28. Luonnonmaan pinnalla oli kiveä ja hyvin tummaa maata, seassa osittain kerroksellista keltaista hiekkaa (kuva)

Em. tasolta + 79.28 (+ 79.40) n. 2,5 m päässä Eteläpatterista luonnonmaan yläpinta alkoi taas laskea. Tällöin muodostui kaivannon poikki itä-länsisuunnassa kulkeva vallihautamainen muodostelma. "Vallihaudan" pohjalla luonnonmaan yläpinta oli tasolla + 78.70, haudan pohjoisreunalla n. 5 m päässä Eteläpatterista luonnonmaa oli tasolla n. + 80.20. "Vallihaudassa" oli pohjimmaisena kerros luonnonmaata sen päällä oli täytteenä pääasiassa kiviä, tiiliä ja laastinkappaleita käsittävä kerros. Kivet olivat louhittuja. Tämän kerroksen päällä oli kerroksittain kulttuurimaata, laastia ja keltaista hiekkaa (kuva 3,c-c, valok. 1236-1238.) Kanavan länsireunan leikkauksessa oli myös profiili tästä haudasta (valok. 1237).

Eteläpatterin edustalla olevassa lämpökanavan osassa oli lisäksi pohjois-eteläsuuntainen kiviraunio. Kivet alkoivat suunnilleen murin alareunan tasolta eli tasoilta + 79.30 - + 79.60. Röykkiön leveys oli 160-130 cm. Kivien päällä oli 10-38 cm paksu kerros irrallista laastia. Kivien väleissä oli tummahkoa kulttuurimaata, laastimurskaa sekä tiilenpalasia.

Lämpökanavan pohjoisosa: Kaivannossa oli 360 cm päässä R 102:n luonaiskulmasta pohjoiseen, luonnonmaahan isketty pystypaalu.

Tämän kohdalta alkoi kaivannon länsireunalla kulttuurimaa, jota oli 25-30 cm leveydeltä kaivannon sisäpuolella (kuva 7A). Kuinka kerros jatkui länteen ei ole tiedossa. Kulttuurimaan alareuna vietti jyrkästi pohjoiseen. Tähänkin kohtaan pihaa muodostui itä-länsisuuntainen vallihautamainen kaivanto. N. 160 cm päässä edellisestä paalusta oli toinen samanlainen joka sijaitsi kaivannon keskilinjalla. Sen yläpinta oli 15-20 cm pihatasosta alaspäin, korkeus oli n. 47 cm. Paalun kohdalla oli lähes koko kaivannon poikki ulottuva 20 cm leveä kulttuurikerros, joka paksuni länteen. (kuva 7, A,B). Sen alkupään paksuus oli vain pari cm. Tämä poikkittainen kulttuurikerros yhtyi länsisivun kulttuurikerrokseen, joka jatkui edelleen pohjoiseen. Länsisivun vallihaudan pohja oli tasolla + 79.40. Sen leveys yläreunasta oli n. 6 m. Haudassa oli pohjimmaisena 10-15 cm paksu kulttuurikerros, sen jälkeen laastihiekka-, tiilimurska- ja kivikerros, joka muodosti kiilan kulttuurimaiden väliin. Sen yläpuolella olleen kulttuurikerroksen päällä oli paksuhko hiekkakerros, joka haudan pohjoisreunalla yhtyi luonnonmaahan, hiesuun. Hiekkakerroksen päällä oli edelleen kulttuurimaata. (kuva 3, leikkaus D-D).

Lankkulava: Rakennuksen pohja R 102:n eteläpuolelta tuli jälleen esille lankkulava, tällä kertaa tasolta + 80.36. Edellinen lankkulava ole sen päällä tasolla + 80.80. Nyt esiintulleen lankkulavan pohjoisreuna oli 100 cm päässä R 102:sta. Lavan leveys ole 165 cm. Lankkuja oli 6 kpl, leveydet 25,30 cm. (kuva 8, valok 1239). Lavassa oli ollut lautareunat. Pohjoisimman lankun länsipäässä oli pystypaalu, jonka yläpinta nykyisellään oli tasolla + 80.05, mutta lahojätteistä päätellen se on ulottunut ainakin lavan reunaan asti, todennäköisesti ylikin. Paalun yläpinta oli 24 x 25 cm, (kuva 3, D-D, valok,).

Ks kaivauskeromus, R, Mikkola.

Rakennuksen pohja R 102: Pohjan koko oli 4,5 x 6,85 m. Seinien korkeudet olivat: pohjoisseinä n. 120 cm, itäseinä samoin, eteläseinä 100-85 cm, länsiseinä 140-110 cm. Länsiseinää oli purettu keskikohdalta sähkökaapelia laskettaessa. Seinien alimmainen kivivarvi oli suurehkoista luonnonkivistä. Sen yläpoulella olevat varvit olivat tasapintaista, osittain lohkotuista kivistä. Laastia ei oltu juuri käytetty, vaan kiveto oli ladottu luonnonmaahan kaivetun kuopan reunoja vasten. Laastia oli näkyvissä saumoissa ainoastaan oviaukon molemmin puolin: itäseinän osassa n. 140 cm leveydeltä, pohjoisseinän osalla 120 cm yläreunassa ja n. 50 cm alareunassa. Oviaukon pielissä oli myös laastia. (kuva 9)

Oviaukko sijaitsi itäseinän pohjoispäässä, siten että pohjoisseinä jatkui oviaukon pohjoispielenä itään. (kuva 9,10). Kynnyksen yläpinta oli laattakivistä ja tasolla + 79.95 pohjoisosassa, + 79.90 eteläosassa. Oviaukon molemmissa pielissä huoneen sisäpuolella oli parrunkolot. Niiden alapinta oli samalla tasolla kynnyksen kanssa. Pohjoispielen parrunkolo oli muurattu seinän sisään. Sen syvyys oli 63 cm. Eteläpielen kolo muodosti vain syvennyksen itäseinän pintaan, etureuna oli ilman muurausta. Pituus (pohj.-et.suunnassa) oli 45 cm, korkeus 12 cm. Eteläpielen eteläreunassa oli edellä selostetun parrunkolon korkuinen loveus, jonka alapintana oli samoin kynnystaso. Kynnyksen itäreunassa loven syvyys oli 10 cm., länsireunassa 9 cm.

Pohjoispielen sisäreunassa (länsireuna) oli lisäksi pysty parrunkolo, joka oli kohtisuorassa pitkittäistä parrunkoloa vastaan, juuri sen yläpuolella. Kolon syvyys oli 11 cm, sen takasivua peitti paikoin 16 cm paksu laasti. (kuva 10 B). Kolo oli pielen korkuinen. (valok. ¹¹³⁷⁻¹¹⁴¹ 1219-1223). Kolossa oli lahonnutta ja palanutta puuta. Samoin vaakasuorassa puunkolossa oli lahoa puuta, joka ulottui oviaukon poikki.

Ison linnanpihan länsiossa

Rakennus P:n edustalla pihakiveyksen päällä oli tiilimurskakerros jonka paksuus tammen luona oli n. 10 cm. (Tiilikasarmien purkujätteitä). Tiilikerros jatkui kiveysrajan itäpuolelle, missä se oli 5-7 cm kiveyspintaa alempana. Eteläpatterin edustalla (N 104 ja N 106 ed.) oli myös mukulakiveystä, joka oli kuitenkin hieman epätasaisempaa kuin muualla. Kivet oli upotettu tiilimurskaan, paikoin kellertävään hiekkaan. Kiveyksen päällä oli samoin tiilimurskakerros (kasarmien purkujätteitä). Sitä ei ollut kuitenkaan yhtenäisesti koko alueella. Sekä rakennus P:n että Eteläpatterin edustan tiilimurskakerroksen päällä oli sama mullansekainen hiekkamaakerros, jonka voi sanoa peittäneen koko linnanpihan.

Rakennus P:n eteläpuolella, sen kaakkoiskulman edustalla oli laattakiveystä, joka liittyi mukulakiveykseen. Laattakivien paksuus oli 9-13-22 cm. Niiden alla oli 10-15 cm paksulta laastia, laastin alla kulttuurimaata. Kiveys oli tasolla + 81.58 - + 81.60. (kuva 4, valok. 1217, 1218, 1346, 1350).

Rakennus P:n edustan (itäsiivu) kiveyksen alla oli tiilimurskaa sekä sen alla n. 20 cm tummakohta hiekkaa. Hiekan alla irrallista laastia sekä sen alla erikokoisia kiviä, joukossa melko suuriakin. Kivikerros ei ollut ladottua. Sen alla oli 15-20 cm paksu kerros kulttuurimaata, jossa oli runsaasti luita sekä hiekkaa. Löytynyt raha vuodelta 1776 sekä n. 80 cm syvyydeltä pihakiveyksen alta hopearaha (kuva 5).

Eteläpatterin edustalla oli kiveyksen alla tummakohta täytemaata. N 104:n edustalla se oli kerroksellista. Tasosta + 81.14 alaspäin oli pienellä alueella Eteläpatterin länsikulmasta itään (n. 100 cm matkalla) tummaa kulttuurikerrosta, jossa oli runsaasti hiiltä, kerroksen paksuus oli n. 10 cm.

Eteläpatterin luoteispuolelta luoteeseen tuli esille portin (oven) pilet (kuva 6). Itäisen pielen yläpinta oli tasolla + 81.23,

läntinen tasolla + 81.36. Pielien väli oli 85 cm. Pielien leveys eli muurin paksuus oli 130-120 cm. Pielistä itään ja länteen jatkunut muuri oli purettu. Sitä oli jäljellä ainoastaan n. 70 cm veran. Pielein eteläpäässä oli loveus ovea varten.

Pielien tasosta alaspäin maa oli kulttuurimaata (todennäk. täyte- maata) joka sisälsi luita, ruukunpalasia, laastinpaloja, hiiltä sekä 1500-luvun tiilien kappaleen. Itäpielen itäpuolella oli n. 30 cm pielestä alaspäin laastipintaa, laastin joukossa oli kivimurskaa sekä lahopuuta. Syistä päätellen puut olivat olleet ristikkäin itäplänsi- ja pohjois-eteläsuunnassa, leveydet olivat n. 5-8 cm. Paikoin alueella oli voimakkaan kellanruskeaa hiekkaa, jonka alla oli runsaasti hiiltä sisältävää, hyvin tummaa kulttuurimaata. (kuva 12).

Itäpielen eteläpuolella sen suoranaaisena jatkeena oli kiviröykkiö, joka ulottui Eteläpatteriin sekä sen ja Eerikintornin väliseen muuriin asti. Röykkiön leveys Et.patterin länsipuolella oli 60-65 cm. Kiviä oli vain 1-2 kivivarvin korkeudelta. Eteläpatterin pohjoissivun edustalla olevan röykkiön osan alla oli parin senttimetrin kerros kulttuurimaata. ja sen alla puhdas keltainen hiekkakerros. Hiekka alkoi n. tasosta + 81.00. Sitä oli n. 45 cm matkalla luoteiskulmasta länteen. Luoteiskulman kohdalla se loppui tasoon + 80.75. Hiekan itäpuolella oli maata, joka sisälsi runsaasti hiiltä. (kuva 12)

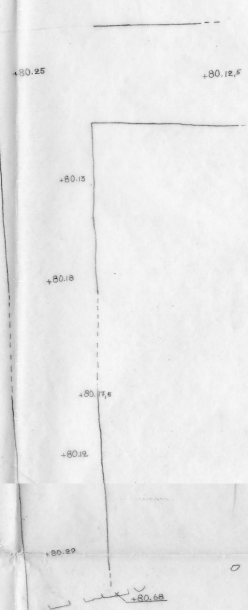
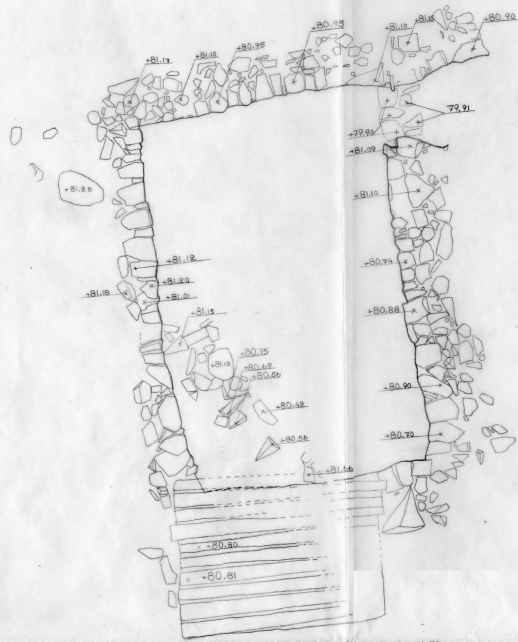
Läntisen portinpielen eteläpuolella oli samoin kiviröykkiö, joka alkoi n. 23-30 cm pielestä alaspäin, tasolta + 81.00 - + 81.10. Tästä röykkiöstä länteen oli toinen, hieman pienemmistä kivistä koostuva röykkiö. Kivet alkoivat n. 40 cm pihakiveyksestä alaspäin eli tasolta + 81.10. Ne ulottuivat pielestä Eerikin tornin ja Et. patterin välillä olevaan muuriin asti. Röykkiön ja länsipielen välissä oli jäänöksiä itä-länsisuuntasesta lahopuusta, jonka leveys oli n. 12 cm.. Lahopuu alkoi n. 50 cm pielestä alaspäin, tasolta

+ 80.86. Se jatkui länteen kohoten koko ajan. Sen pituus oli n. 240 cm. Hirren eteläpuolella oli kerros laastia. (kuva 12). Länsipielen länsipuolella oli puretun muurin paikalla irrallisia kiviä rökkiöinä. Kivien alta ja reunoilta löytyi raha voudelta 1749. (~~kuva~~ , valok. 1249, 1251, 1252, 1253, , ,). Po. alueelta esiintulleet sadeveden poistokanavat: Kanava kulki pitkin rakennus P:n sivustaa laskien etelään päin. Rakennuksen kaakkoiskulmalla se ~~kääntyi~~ yhtyi itä-länsisuuntaiseen samanlaiseen kanavaan, joka päättyi Eteläpatterille vievien portaiden edustalla olleeseen kivirökkiöön (todenn. kivillä täytetty kaivo). Kanavan etäisyys rakennus P:n itäseinästä oli 65-80 cm. Kanavan länsisivu oli kahden kivivarvin korkuinen , pystysuunnassa melko suora. Sen ja seinän väli oli hiekkaa. Itäsivu oli samoin kahden kivivarvin korkuinen, mutta hieman vino. Kanava oli siis pohjalta kapeampi. Pohjan leveys oli 28-35 cm, yläreunasta leveys oli 70 cm. Kanavan pohjoisosa oli tasolla + 80.93, eteläpää tasolla + 80.53. Pohja oli kivetty.

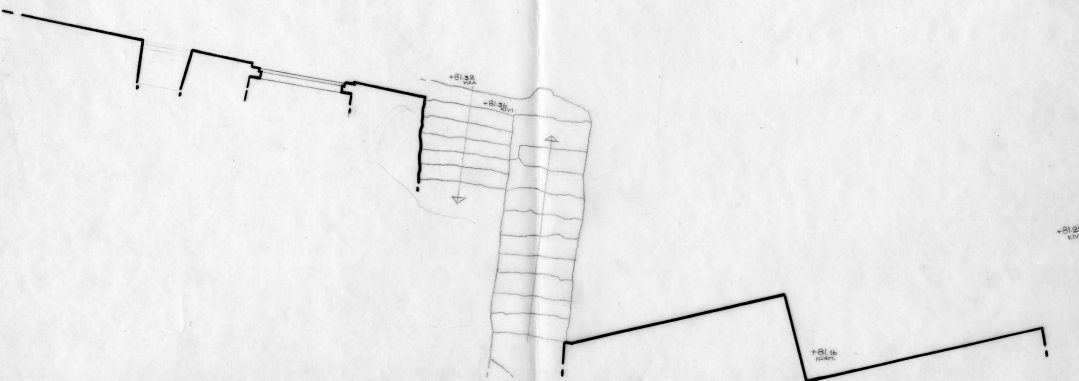
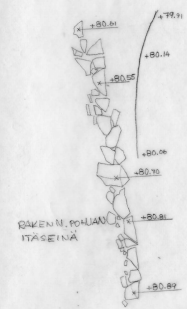
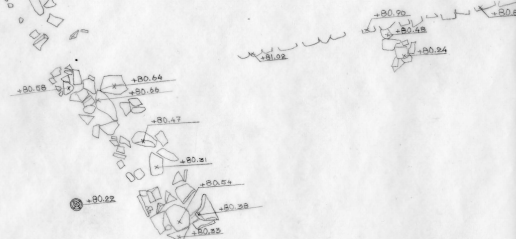
Itä-länsisuuntaisessa kanavassa oli ylöspäin vinot kivettyt reunat. Pohja oli laattakivistä. Kanavan länsipää oli tasolla + 80.52, itäpää tasolla + 80.08. Kivet oli ladottu kellertävää hiekkaa vasten. Kanavan pohjaleveys oli 35-40 cm, yläreunasta leveys oli 85-90 cm. (kuva 13 , valok. 1249,-1251, 1254, 1255.)

Isolle linnanpihalle tulevan portin E 102:n edustalta, rak. P:n kulmalta tuli esille vanhaa kiveyspintaa. Pinta ei ollut erikoisemman tasainen. Se muodostui kivistä, laastista ja tiilistä. Todennäköisesti se oli samaa pihapintaa kuin tammen luona ollut laastipinta.

KUVA 2
K. 1966

B

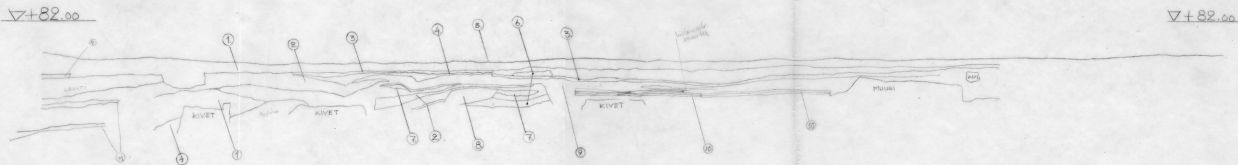

C

1:100

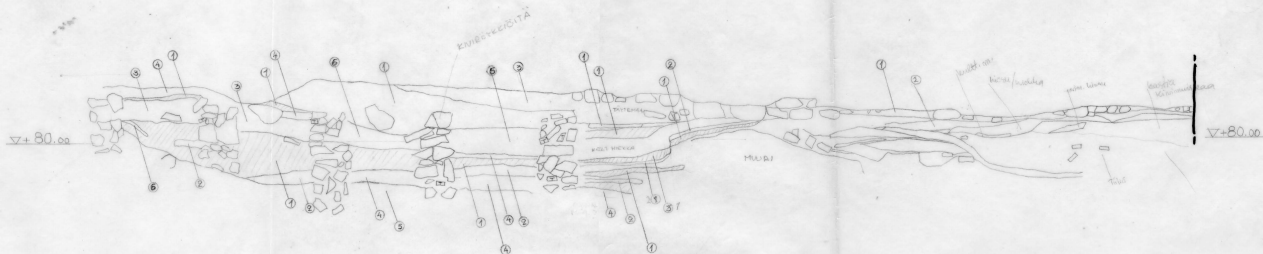
A-A
MUSTIINPANOJA

1. MULTA (ÄYTERIÄÄ)
2. LAASTI
3. TILIMURSKAA
4. HIEKKAA
5. SUURENNA EINIEN SAIVAKETA
6. LÄNNINMÄKÄLÄN MURUJA
7. HIESU
8. KIVIA + LAASTIA
9. TUMMAA HIEKANKEKÄLTÄ HIEGÄ
10. PUUTA

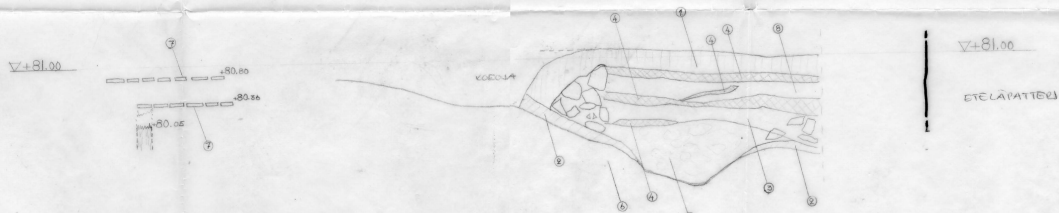
B-B

1. KULTTUURIMAA
2. LAASTI
3. TILIMURSKAA, LAASTIA, PENI KIVIA
4. HIEGÄ
5. LUONNINMÄÄ
6. KULTTUURIMÄÄ

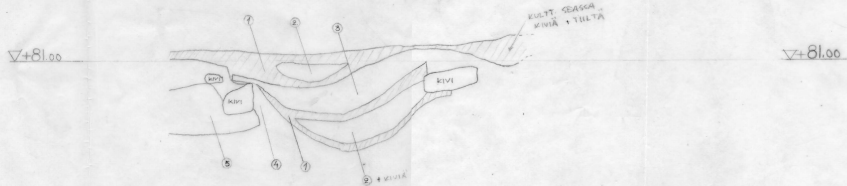
C-C

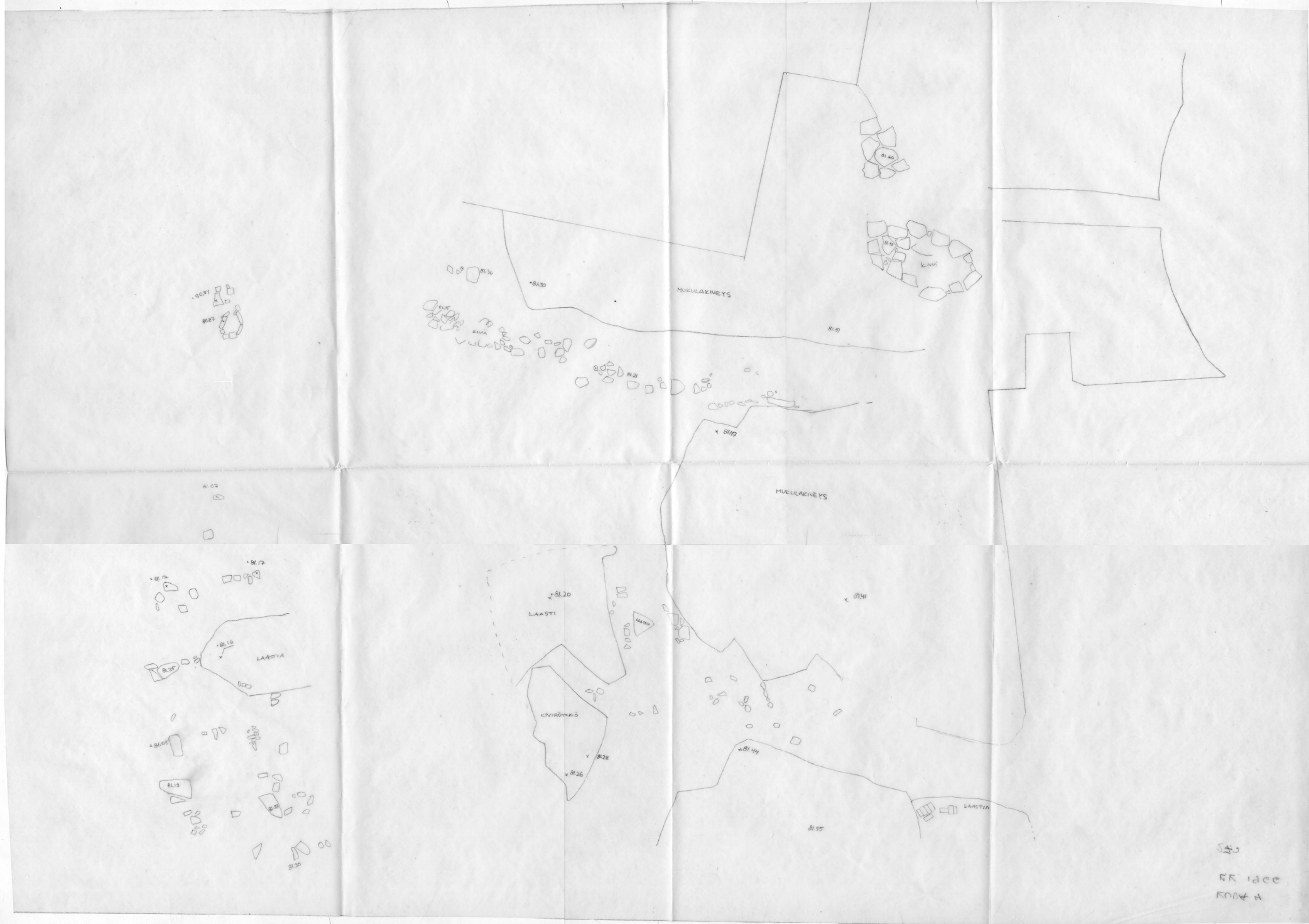
1. KULTTUURIMÄÄ + HIEKKÄ + TILIM.
2. KULTTUURIMÄÄ + HIEKKÄ
3. LAASTIA + TILIMURSKAA + KIVIA
4. KULTTUURIMÄÄ
5. KIVIA
6. LUONNINMÄÄ
7. LANKKULAVAT
8. KULTTUURIMÄÄ + HIEKKÄ

D-D

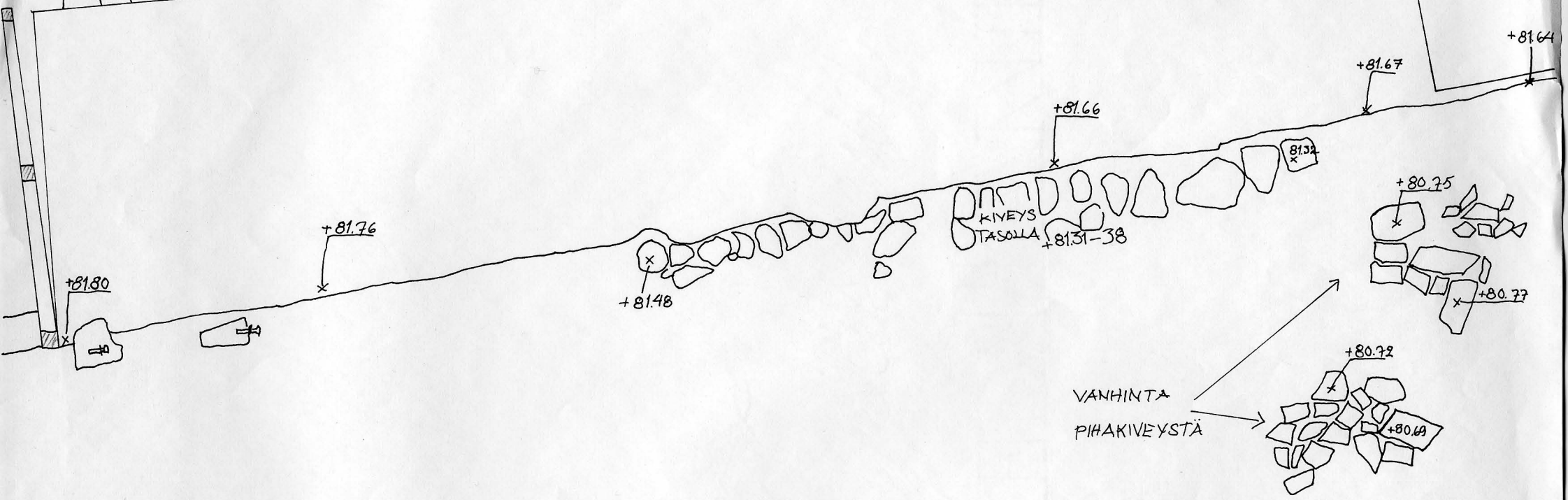
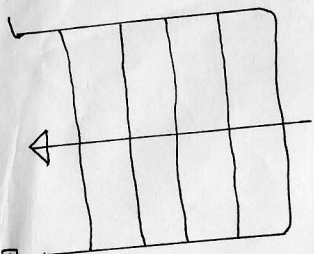
1. KULTTUURIMÄÄ
2. LAASTI + HIEKKÄ + TILIMURSKA
3. HIEKKÄ
4. HIESU
5. SORA

82
 RK 1200
 K004 A

Kuva 5
K.K. 1966

VANHINTA
PIHAKIVEYSTÄ

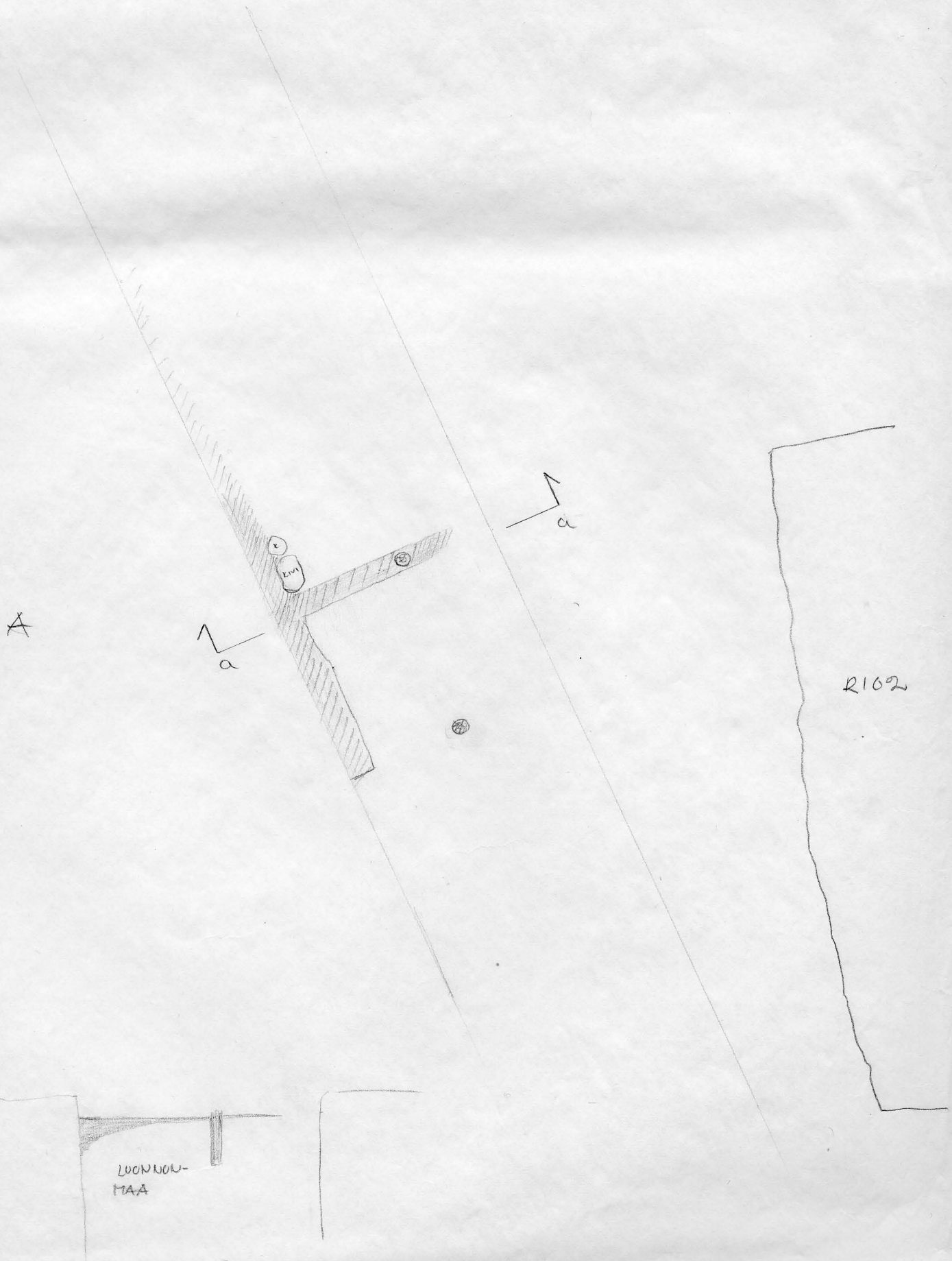
ISO LINNANPIHA
NÄYTTÄMÖN EDUSTA
v. 1966

KAA 6 P.K. 1966

OLAVINLINNA
ISO LINNAN PIHA
KOHJA PIHAN ITÄOSASTA
MK 1/50

KWA 7 A, B
K.K. 1966
ISO LINNANPITTA

A

a

a

R102

B

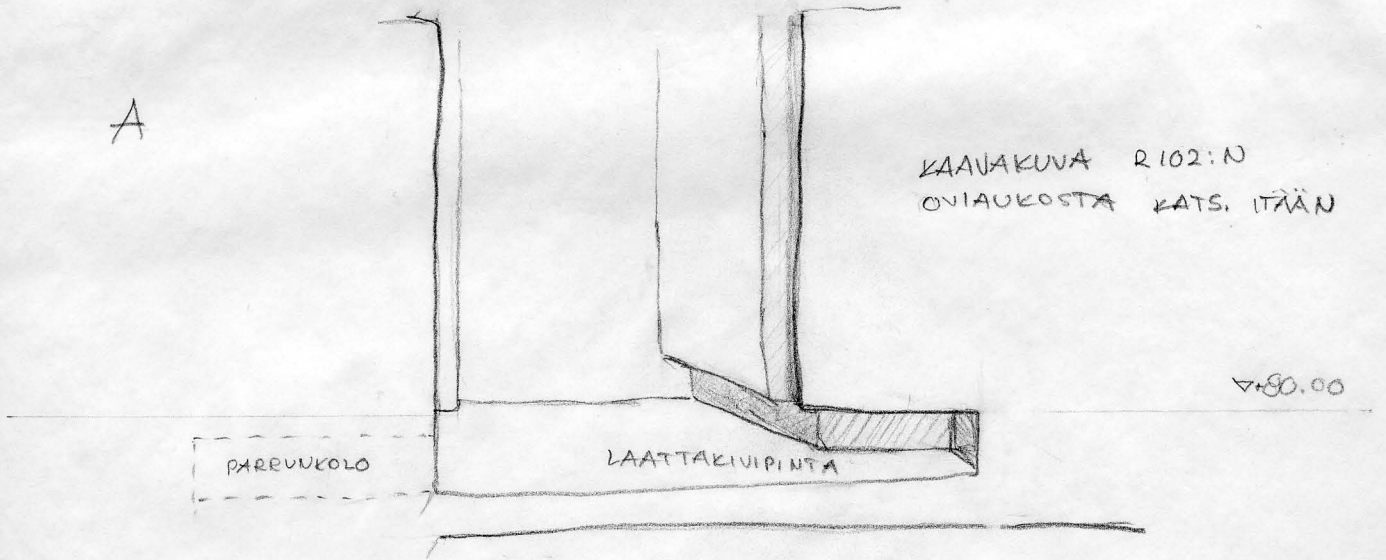
LUONNON-
MAA

LEIKK a-a

KUVA 10
KK. 1966

A

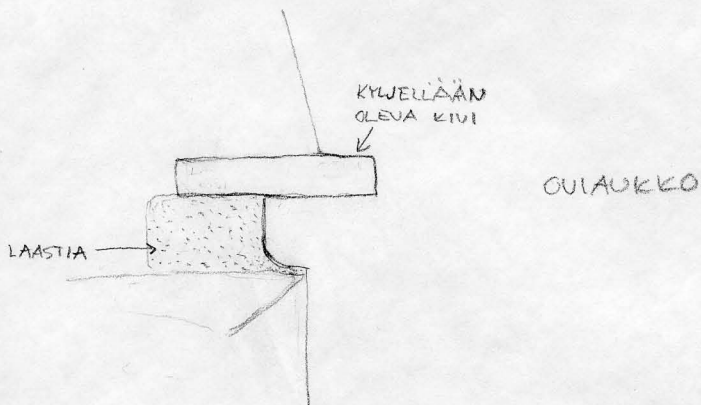
KAAVAKUVA R102:N
OVIKUKOSTA KATS. ITÄÄN

MK. N. 1:20

POTHOISPIELI

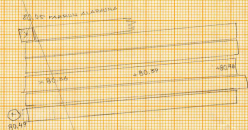
B

N. 1:10

KVA 8
K.L. 1966

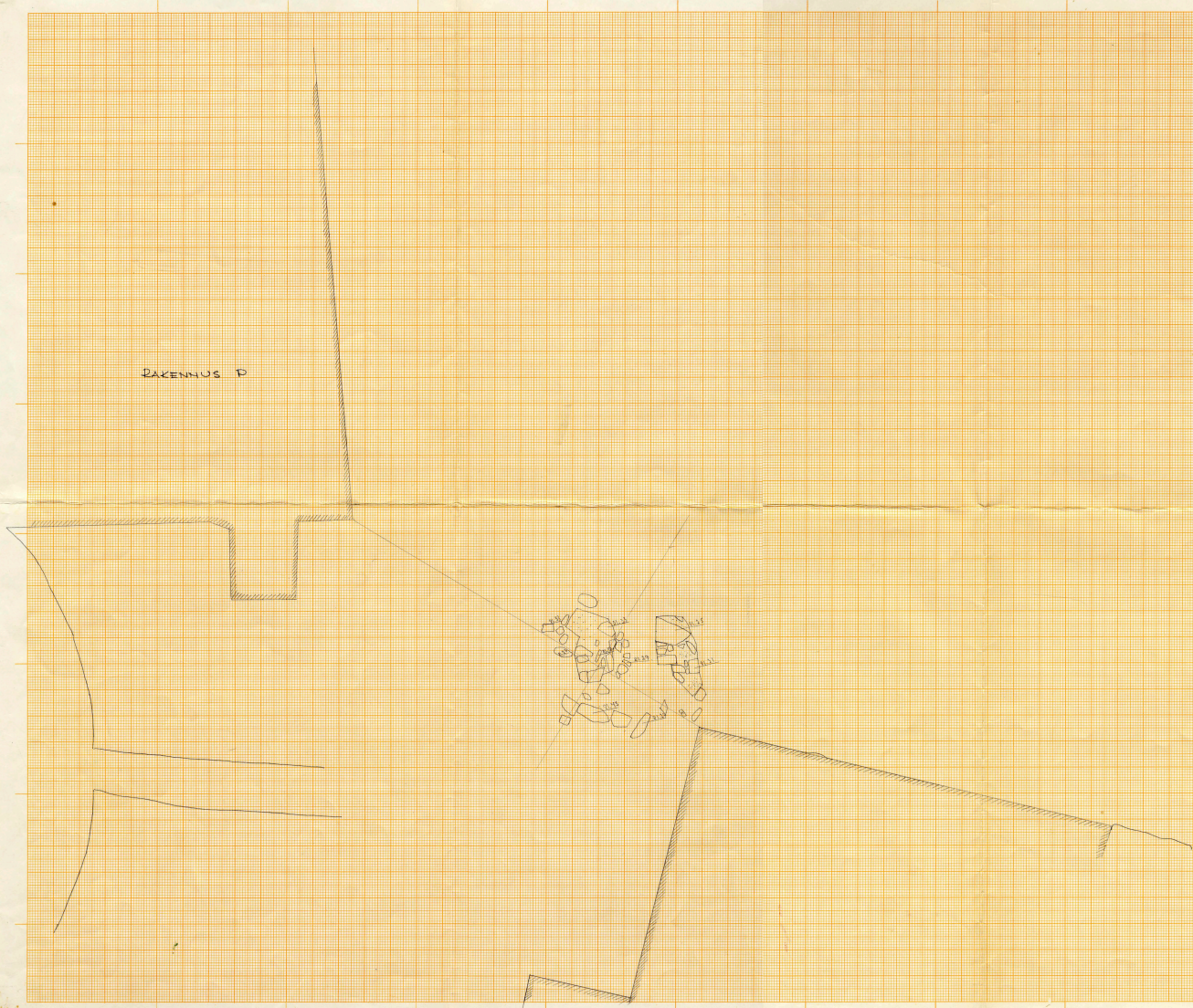
R 102

0
100

OLAVINLINNA
ISO LINNAN PIHA
POHJÄ PIHIAN ITÄOSASTA
MK 1/80

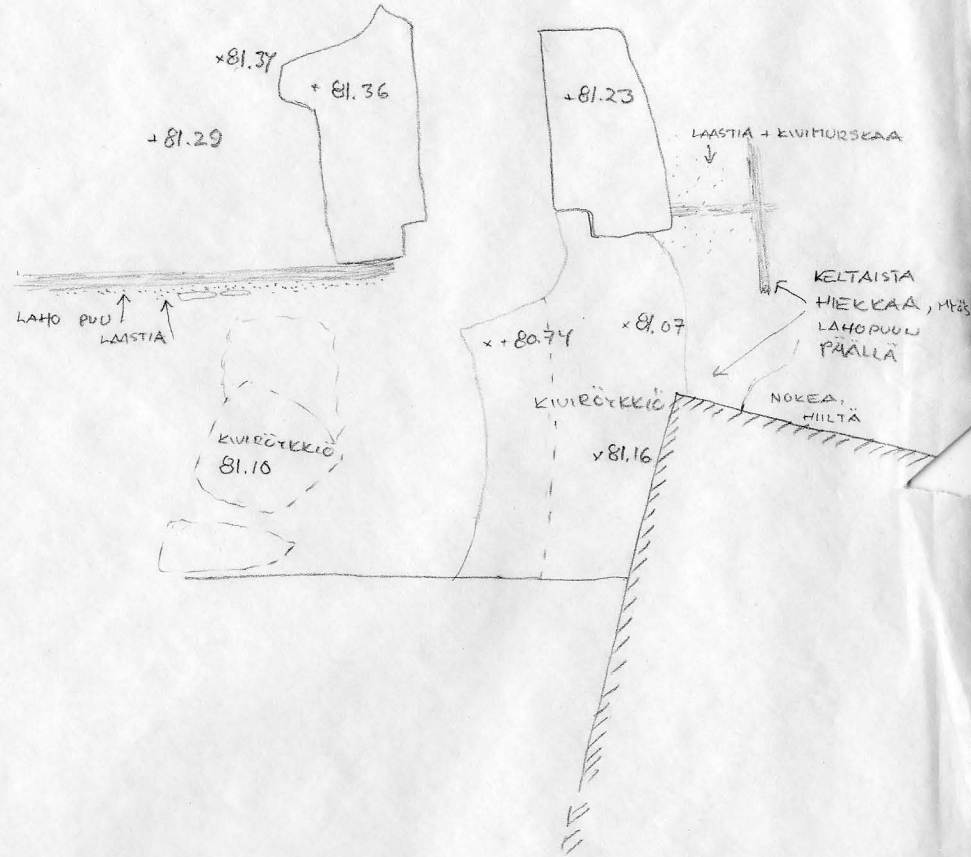
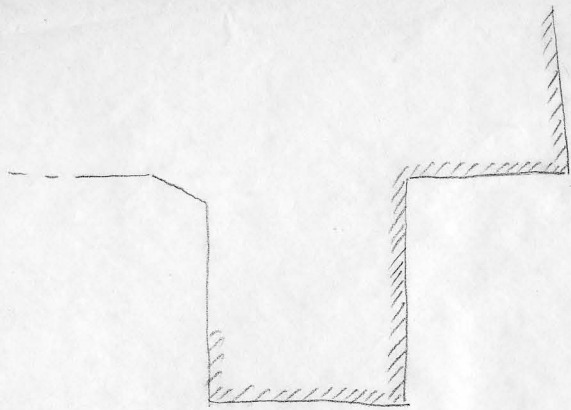
RAKENNUS D

KUVA II
E.E. 1966

OLAVINLINNA
ISO LINNANPIHA
POHJA PIIHAN LÄNGKOKKASTA
MK V 80

KUVA 12
K.K. 1966

Kuva 13
22. 1966

EXKAVENS P

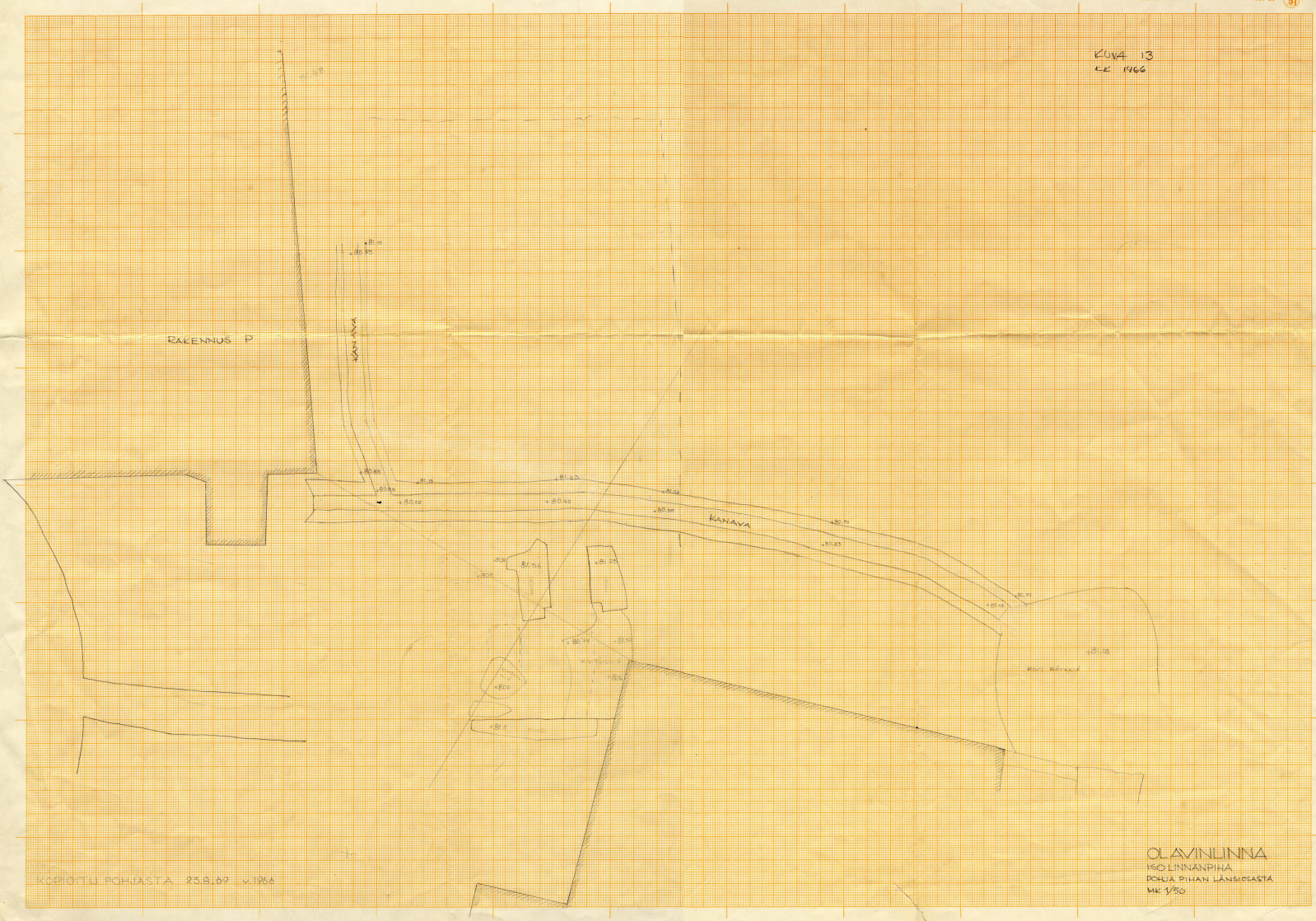
KANAVA

KANAVA

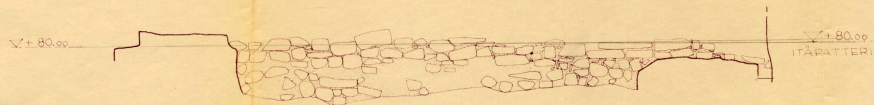
MAKSI MÄÄLÄP

KOPIOTTU POHJASTA 25.8.69 v.1966

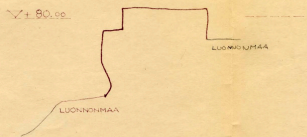
OLAVINLINNA
PILVILINNANPIHA
POHJA PIILIAN LÄNSISEASTA
MK 1/50

KUVA 17

LEIKKAUS E-E

LEIKKAUS F-F

KUVA 17

OLAVINLINNAN
ISO LINNANPIHA
MITTASI JA PIIRSI VI267 PMANNINEN
KOP1967 THENINEN

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10M

25.8/83